KAUPAN LIITTO

LAUSUNTO 1(2)

26.5.2016

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta / asiantuntijakuuleminen 27.5.2016

NOLLASOPIMUSTEN KIELTÄMINEN LAILLA (KANSALAISALOITE 5/2015 vp)

Kaupan liiton lausunto (lisäksi viittaamme Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) ja Suomen Yrittäjien (SY) antamaan lausuntoon / julkinen kuuleminen 30.3.2016):

Kaupan liitto vastustaa kansalaisaloitetta ja korostaa, että aloite ei koske pelkästään nollasopimusten kieltämistä, vaan se rajoittaisi huomattavasti laajemmin osa-aikatyötä.

Kaupan alalla osa-aikatyö on välttämätöntä. Kaupat pystyvät osa-aikaisten työntekijöiden avulla mitoittamaan työvoiman määrän kauppojen aukioloaikojen ja asiakasvirtojen vaihtelun mukaan niin, että henkilökuntaa on oikea määrä oikeaan aikaan.

Kaupat eivät teetä osa-aikatyötä ilman tarkkaan harkittua liiketoiminnallista perustetta. Tuntimäärästä riippumatta työntekijästä syntyvät kiinteät kulut ja hallinnollinen työmäärä ovat samat sekä osa-aikaisilla ja kokoaikaisilla. Tästä syystä vähän tunteja tekevän osa-aikaisen työ on kallista.

Kaupan ala on myös yksi tyypillisimmistä aloista, joissa on jatkuvasti tarvetta ns. keikkatyöntekijöille esimerkiksi kiireapulaisina tai tuuraamaan äkillisissä sairaustapauksissa. Kaupan alalla työskentelee noin 260 000 työntekijää, joten käytännössä vuositasolla puhutaan jopa kymmenistä tuhansista tuurattavista työtunneista, joihin tarvitaan nopeasti tekijöitä. Kauppojen omat osa-aikaiset eivät ota kaikkia nopeasti syntyviä lisätunteja vastaan, vaan niihin tarvitaan joko keikka- tai vuokratyöntekijöitä.

Tarjolla olevia tunteja ei ole kuitenkaan niin paljon, että kaikille työntekijöille voitaisiin taata 18 viikkotuntia. Aloitteessa esitettyä 18 tunnin minimiviikkotyöaikaa onkin mahdotonta hyväksyä. Kaupan liiton arvion mukaan 18 tunnin minimityöaikavaatimuksesta seuraisi, että työsuhteinen työllisyys heikentyisi kaupan alalla. Kaikenlainen osa-aikatyö työllistää, ja kaupat tarvitsevat joustavasti erilaisia työtuntimääriä. Minimityöajalla ei voi väkisin kasvattaa kauppojen tarvitsemaa tuntimäärää.

Kaupan liitto korostaa, että EU:n osa-aikatyödirektiivi velvoittaa poistamaan osa-aikatyöhön liittyvät oikeudelliset ja hallinnolliset esteet. Direktiivissä osa-aikatyö määritellään luonteenomaiseksi osaksi työmarkkinoita tietyillä toimialoilla. Osa-aikatyön käyttöä tulee direktiivin mukaan kehittää ja siihen pääsyä helpottaa. Kansalaisaloite

Kaupan liitto
Eteläranta 10, PL 340
00131 Helsinki
Puh. (09) 172 850
kauppa@kauppa.fi
www.kauppa.fi

asettaisi Kaupan liiton arvion mukaan osa-aikatyölle merkittävän oikeudellisen esteen 18 tunnin minimiajan muodossa.

Lisäksi on huomattava, että työttömyysturvalain mukaista 18 tunnin työssäoloehtoa ei nykyäänkään tarvitse täyttää vain yhdessä työpaikassa, vaan sen voi kerryttää useissa työsuhteissa (TTL 5:1 §).

Muut aloitteessa esiin tuodut työttömyysturvaan liittyvät tulkintaepäselvyydet ovat ratkaistavissa tarkentamalla työttömyysturvalain tulkintoja (kuten nollasopimuksella olevan mahdollisuus irtisanoutua ilman pelkoa työttömyysturvakarenssista ja sovitellun päivärahan säännökset).

Nollasopimusten totaalikiellon sijasta ongelmiksi koetut seikat ovat tarvittaessa ratkaistavissa toimialakohtaisesti huomioiden juuri ko. alan tarpeet ja toiminta: esimerkiksi kaupan työehtosopimuksessa on minimityöaikasäännös.

Lisäksi keikkatyötä varten kaupan alalla on oma malli: työntekijä ja työnantaja solmivat ensin ns. puitesopimuksen, joka sisältää tulevien yksittäisten työkeikkojen ehdot. Työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota töitä eikä työntekijällä velvollisuutta ottaa niitä vastaan. Jokainen keikka on oma määräaikainen työsuhteensa, jolle täytyy olla lainmukainen peruste. Mikäli työntekijä ei saa keikkoja, hän on oikeutettu työttömyyspäivärahaan. Mallia on käytetty vuosikausia, eikä siitä ole ollut riitoja ammattiliiton (PAM) kanssa.

Osa-aikatyö on jo nykyisellään säänneltyä ja rajoitettua. Lisätyön tarjoamisvelvollisuudesta johtuen uuden osa-aikaisen työntekijän palkkaaminen edellyttää perusteltua syytä. Osa-aikatyötä edelleen vaikeuttamalla voidaan menettää jopa kymmeniä tuhansia työpaikkoja pelkästään kaupan alalla. Jotta työllisyys ei kaupan alalla vähenisi yhtään enempää kuin sitkeä taantuma ja alan rakennemuutos edellyttävät, työmarkkinoita ei saa entisestään jäykistää uudella sääntelyllä.

Helsingissä 26.5.2016

Anna Lavikkala

Työmarkkinajohtaja

Kaupan liitto ry

Kaupan liitto
Eteläranta 10, PL 340
00131 Helsinki
Puh. (09) 172 850
kauppa@kauppa.fi
www.kauppa.fi